

Wienerjenta på Vardal Meieri

Ett av barna som ble sendt til Norge i forbindelse med hungerskrisen i Wien i 1920 var Klara Stengel. Hun var født 17. oktober 1912 som datter av Anna, f. Bojanovsky og eiendomsmegleren Herman Stengel. De bodde i Paracelsusgasse 7 i Wiens 3. distrikt. Moren døde da Klara var fire år gammel, og faren satt igjen med eneansvaret for fem barn. De tre søstrene Fanny (15), Lizzie (11) og Klara (7) ble sendt til Norge for komme til hektene etter tunge år. Fanny kom til Prestkvern på Hadeland og Lizzie til Skute i Søndre Land. Sammen med ni andre barn kom Klara til Gjøvik hvor lederen for den lokale Wienerbarnkomitéen, Marie Skattum, tok imot dem.

Syv år gamle Clara Stengel sammen med sin norske «pappa» og «mamma» Nils Christian og Anna Hofslie fra Haug i Vardal. Clara kom hit i 1920 for å tilbringe noen måneder. Hun ble i fire år.

Det var avtalt vertsfamilier for alle barna, men ikke for Klara. Løsningen ble at fru Skattum kontaktet sin gode venninne Anne Hofslie på Vardal Meieri. Anne og Nils Hofslie var barnløse og tok med glede imot den vesle jenta. Det som skulle være kun noen måneders opphold ble til 4 år. Da Klara gjestet Gjøvik og

Vardal i 1994 sa hun om ekteparet Hofslie: «Bedre og snillere pleieforeldre kunne jeg ikke få.» Klara gikk på Haug skole, men flyttet senere til Gjøvik for å kunne få undervisning i engelsk.

Deres første 17.mai i Norge. Syv år gamle Clara, foran til venstre, sammen med sine søstre Fanny og Lizzie og barna til sokneprest Nitter. Bildet er tatt på plassen foran Grand Hotel i Gjøvik.

Klara Stengel kom tilbake til familien i Wien i 1924. Etter å ha fullført Mädchenrealgymnasium tok hun studier i engelsk, historie og etnologi. Hun skulle ha avlagt eksamen i 1938, men på grunn av sin jødiske bakgrunn ble dette gjort umulig etter «Anschluss» med Nazi-Tyskland samme år. Klara klarte å komme seg til London sammen med den seks år eldre Gustav Weinberg som hun giftet seg med i 1939. Før dette hadde hun rukket å besøke Norge og Gjøvik i 1933 og 1938.

I 1947 emigrerte ekteparet Weinberg til USA og slo seg ned i New York. Gustav gjorde karriere innen amerikanske elektronikkelskaper mens Klara hadde kontorjobber firmaer med tilhold i Empire State Building. Gustav Weinberg døde i 1984. Etter dette flyttet Klara tilbake til Europa og tilbrakte pensjonisttilværelsen i Spania. Hun hadde rukket en tur i Norge i 1953 for å

besøke Anne Hofslie som døde året etter. Klara kom tilbake til Norge på et siste besøk i 1994. Odd Martin Hesjadalen skrev en artikkel i avisen Samhold om dette 11. mai. Klara døde i 2008 og ble begravet i hjembyen Wien. Ekteparet Weinberg hadde ingen barn.

Clara Weinberg er en åndsfrikk og kunnskapsrik 81 åring som nå er tilbake for helse på gamle venner og se igjen steder hun kjenner fra de fire årene hun tilbrakte i Vardal og Gjøvik tidlig på 20-tallet.

«Wienerbarn» i Gjøvik for 74 år siden

Hun kom som syvåring og såkalt «wienerbarn» til Gjøvik i 1920. Idag, 74 år senere, er hun tilbake for å besøke gamle venner etter et spennende og omflakkende liv. Under krigen arbeidet hun blant annet i den norske avdelingen på BBC i London.

Av Odd Martin Hesjadalen

Det er en uvanlig spøk og kunnskaprik 81 åring som møter oss i døren hjemme hos Tone Solberg i Bybrua, som er hennes «valgsektning», som hun kaller det.

Clara Weinberg, eller Clara Stengel, som hun het som barn, ble født i Wien i 1912 som datter av en eiddomsmeier. Moren døde da Clara var fire år gammel, og faren satt igjen med ansvaret for fem barn, tre jenter og to gutter. For å få litt avlastning etter harde og vanskelige krigsår, sendte han de tre jentene Fanny (15), Lizzie (11) og veslejenten Clara (7) til Norge. At de kom hit var vel nærmest en tilfeldighet. De såkalte «wienerbarna» ble plassert over hele Europa for kortere eller lengre opphold hos pleieforeldre.

Ved en misforståelse ble de tre jentene adskilt da de kom til Hadeland, reissens mål etter en lang og slitsom togruse gjennom Europa. Fanny kom til Prestekvern, mens Lizzie ble plassert hos familien Skute i Spøndre Land. De som var tiltenkt den vesle, spinkle og brunnytte jentungen med

de lyse krøllene, hadde fått to gutter og ønsket ingen snje jente som stadig måtte pusses på.

– Dermed ble jeg «til overs», sier Clara, som ble sendt med ni andre barn til Gjøvik.

Her var fru Marie Skattum leder for komitéen som skulle ta imot «wienerbarna». Alle hadde forlenget fått «foreldre», men Clara sto der på perongen, uten noen til å ta hånd om seg.

Tilfeldighetene ville det imidlertid slik at Anne Hofslie, som var venninne av fru Skattum, fikk høre om denne jenta som var «til overs». Hun og mannen, Nils Christian, var barnløse og ville gjerne ta hånd om jenta.

Dermed bar det iveri med bilen til Hofslie til deres landhandleri på Haug i Vardal.

Til Gjøvik for å lære engelsk
– Bedre og snillere pleieforeldre kunne jeg ikke få, sier Clara Weinberg.

De tre månedene Clara var tiltenkt å være i Norge, ble til fire år. Satsing, som etterhvert kom på flere besøk til misjonskolen i Vardal, mistet

Artikkel i Samhold 11. mai 1994

Les hele artikkelen her:

<https://www.nb.no/items/d523d7a46916a03f33690de527e8b3dd?page=9&searchText=>

Les om Klara Stengel Weinberg i «Gedenkbuch für die Opfer des Nationalsozialismus“:

https://gedenkbuch.univie.ac.at/index.php?&L=2&id=435&person_single_id=03070